

ZNAČAJ KRIMINOLOGIJSKIH ISTRAŽIVANJA ZA SAVREMENU POLITIKU SUPROTSTAVLJANJA KRIMINALITETU

Pregledni naučni rad

Darko DATZER

Sažetak

Inspiracija za rad i problem(i) koji se radom oslovljava(ju): Kriminologija, kao izrazito empirijska disciplina, uspijeva samo u manjoj mjeri pružiti činjeničnu osnovu za donošenje krimi-nalnopolitičkih i srodnih odluka. Iako iznimno interesantna tema, postoji malo radova, posebice na BHS govornome području, koji izlažu ulogu kriminologije u spomenutim procesima, kakav je njihov domet i koji su razlozi ograničena utjecaja.

Ciljevi rada (naučni i/ili društveni): Radom se namjeravaju opisati i objasniti načini utjecaja kriminologijskih spoznaja na procese donošenja (kriminalnopolitičkih) odluka i uzroke slabe prihvaćenosti takvih spoznaja u svakodnevnom, pragmatičnom djelovanju donositelja odluka.

Metodologija/Dizajn: Budući da se radom diskutiraju načini djelovanja kriminologijskih spoznaja na politiku suprotstavljanja kriminalitetu, i to pregledom dostupne literature, neće se koristiti posebne metode prikupljanja podataka. U razmatranju konsultirane literature korištene su tipične analitičko-sintetičke i općeznanstvene metode.

Ograničenja istraživanja/rada: Rad tendira cjelovito pregledati literaturu iz odnospnog područja. Kao i svaki drugi pregled, međutim, temelji se na dostupnoj literaturi i opisuje ono o čemu autori izvještavaju, a ne ulazi u evaluaciju konsultiranoga materijala.

Rezultati/Nalazi: Pregledom relevantne literature može se zaključiti da su tipični načini djelovanja kriminologijskih spoznaja na donošenje (kriminalnopolitičkih) odluka instrumentalni, simbolički i konceptualni, a da je potonji najčešći. Najčešći razlozi ograničena utjecaja rezultata kriminologijskih istraživanja na kreiranje politikâ i do-

nošenje odluka leži u slaboj promociji rezultata, ograničenom kredibilitetu tih istraživanja, pristranosti u pristupu istraživačkom problemu i ograničenim sredstvima za istraživanja.

Generalni zaključak: Kriminologija i politika suprotstavljanja kriminalitetu su komplementarne. Politika suprotstavljanja kriminalitetu bez kriminologije i spoznaja koje ona pruža reskira biti neutemeljena, a kriminologija se bez kriminalnopolitičkih perspektiva nalazi u opasnosti reduciranja na puko prikupljanje činjenica. Potrebno je učiniti veće napore na promicanju kriminologijskih spoznaja u donošenju kriminalnopolitičkih i drugih odluka.

Opravdanost istraživanja/rada: Radom se nastoje provjeriti teze o ograničenom utjecaju spoznaja iz kriminologijskih istraživanja na procese donošenja odluka. Utvrđivanje razloga ograničena utjecaja može pomoći unaprjeđenju stanja i većoj uporabi kriminologijskih spoznaja u donošenju odluka koje se izravno ili neizravno tiču suprotstavljanja kriminalitetu.

Ključne riječi

kriminologijsko istraživanje, proces kreiranja javnih politika, praksa zasnovana na činjenicama

Uloga kriminologije u procesu kreiranja politika

Kriminologija je prešla golem put od njezina poimanja kao skupine spoznaja o zločinu i zločincima do etablirane znanstvene discipline. U početku se razvijajući u okrilju drugih znanstvenih disciplina, poglavito sociologije, prava i psihologije, zadnjih je decenija doživjela pravi procvat. Tomu, primjerice, svjedoče i podaci o tek desecima aktivnih istraživača i po-kojem studijskom programu iz kriminologije početkom osamdesetih godina, dok su danas te brojke neusporedivo veće. Te se činjenice imaju pripisati kako povećanoj svijesti o krimino-logijskim problemima i emotivnom mjestu kojeg zločin i njegova kontrola imaju u suvremenoj političkoj kulturi, tako i institucionalnim i akademskim aranžmanima i kretanjima (Loader i Sparks, 2012). U središtu pažnje kriminologije kao zasebne discipline nedvojbeno je zločin (crimen), no unatoč načelnoj jasnoći predmeta interesiranja, prisutna su različita tumačenja što zapravo kriminologija izučava. Većina bi se istraživača i autora složila da kriminologiju manje zanimaju pravni aspekti kriminaliteta, a više njegove realne značajke, uzroci i u izvjesnoj mjeri što društvo čini na planu učinkovitog suprotstavljanja kriminalitetu.

Politika je termin koji ima mnogo značenja. U (široko rasprostranjenom) sociologijskom značenju pod njom se podrazumijeva uporaba moći u svrhu utjecanja na sadržaj državnih aktivnosti (Giddens, 2009), odnosno težnju za sudjelovanjem u takvoj moći ili za utjecajem na raspodjelu takve moći, bilo između država bilo između grupa ljudi unutar jedne države (Weber, [1921]1999). Iako se može govoriti o politici i izvan državnih aktivnosti, ključno za pojam politike jest upravo uporaba (ili djelovanje u pravcu stvaranja mogućnosti uporabe) državnog aparata, tj. vlasti kako bi se nametnula volja drugima.

Sfera politike ima mnogo. Neke od njih se posredno, a neke izravnije bave kriminalitetom. Sfera državne politike koja nastoji oblikovati i usmjeriti državne aktivnosti na kontrolu kriminaliteta

naziva se politika suprotstavljanja kriminalitetu. To je ukupnost preventivnih i represivnih aktivnosti koje inicira, provodi i/ili podržava država i njezine institucije s ciljem najsvrhovitijeg postupanja protiv delinkvencije. Politika suprotstavljanja kriminalitetu shvaća se kao praktična djelatnost, ali ima i svoju znanstvenu stranu, koja treba osigurati politici suprotstavljanja kriminalitetu kao praksi pouzdanu i objektivnu osnovu za donošenje odluka (Horvatić i Cvitanović, 1999).

Kako se kriminologija razvijala kao disciplina, tako je rasla i njezina publika i značaj u kreiranju politika i uopće donošenju odluka (Uggen i Inderbitzin, 2010). Budući da se i kriminologija i politika suprotstavljanja kriminalitetu bave kriminalitetom, postavlja se pitanje na koji način kriminološke spoznaje mogu pomoći politici suprotstavljanja kriminalitetu, ponajprije kao praktičnoj djelatnosti. Knepper (2007) navodi da se načelno mogu identificirati barem četiri uloge koje kriminolozi i njihova istraživanja mogu imati u kriminalnopolitičkim procesima.

Prva vidi istraživačke centre pri obrazovnim institucijama, uglavnom sveučilištima, kao mjesta dolaska do novih kriminoloških spoznaja. Ova tradicija u kriminologiji inzistira na znanstvenim spoznajama kao najboljim, ili barem kao najpouzdanijim načinom planiranja kvalitetnih kriminalnopolitičkih aktivnosti i u tu svrhu zagovara uporabu eksperimenta kao najprikladnijeg istraživačkog koncepta za utvrđivanje povezanosti između pojava i učinkovitosti poduzetih programa. Ona promovira jasnu podjelu rada na način da kriminolozi pružaju činjenice prikupljene znanstvenim istraživanjima, a donositelji odluka odlučuju o aktivnostima i prioritetima. Prema ovoj perspektivi, istraživače ne bi trebala interesirati sadržina politika, nego samo pružanje preporuka „što funkcionira“ ili na temelju postojećih činjenica obećava da bi moglo funkcionirati.

Druga uloga je uloga znanstvenog proučavanja fenomena kriminaliteta, uglavnom sa stanovišta načina počinjenja kaznenih djela, a manje ili nikako razloga zašto se ista počinjavaju. Ovakav, fenomenološki pristup istraživanju kriminaliteta, više je zainteresiran za praktičnu i izravnu upotrebljivost znanstvenoistraživačkih rezultata nego za neizravne korelate kriminaliteta. Takva je orijentacija utjecala naročito na razvitak situacijskoga pristupa prevenciji kriminaliteta, te su je prihvatili, možda i u većoj mjeri nego organi vlasti, privatni subjekti, poput vlasnika dućana, nekretnina, tvornice, i sl.

Kritička kriminologija se ne slaže sa ideološkom indiferentnošću eksperimentalne kriminologije i smatra da provedbom istraživanja koje financira država, a koje mahom provode eksperimentalni kriminolozi, strukturalni problemi ostaju neoslovljeni i „politički bezopasni“. Retoričkom virtuoznošću kritički kriminolozi skreću pozornost na teme koje nisu tradicionalne, poput zločina bijelog ovratnika i nezakonitih aktivnosti multinacionalnih kompanija, te se radije smatraju „ukazivateljima na probleme“ nego „rješavateljima problema“.

Lijevo orijentirani kriminolozi su neka vrsta kompromisa između eksperimentalnih i kritičkih kriminologa. S jedne se strane oslanjaju na financiranje od strane državnih organa i ističu značaj empirijskih istraživanja (poput eksperimentalne kriminologije), a s druge drže da kriminolozi trebaju biti vrijednosno angažirani (kao i kritički kriminolozi) i participirati u društvenim pokretima kako bi se postigla veća socijalna pravda. U tu svrhu preporučaju zajedničko djelovanje sa radnicima, imigrantima, mladima, itd., a kriminološka istraživanja kao sredstvom političkog zagovaranja.

U ostatku rada bit će izloženi načini i mehanizmi utjecaja kriminologije i rezultata njezinih istraživanja na donošenje kriminalnopolitičkih i drugih odluka, koliko je u tomu bila uspješna i što je smisljeno učiniti da se ograničenja u spomenutom utjecaju reduciraju.

Tipični načini djelovanja kriminologijskih spoznaja na donošenje (kriminalnopolitičkih) odluka

Kako kriminologijska istraživanja mogu djelovati na donošenje kriminalnopolitičkih i drugih odluka? Nekoliko je načina. Na temelju dugogodišnjeg iskustva u polju evaluacijskih istraživanja, Weiss, Murphy-Graham i Birkeland (2005) navode da se u osnovi može govoriti o tri tipična: instrumentalni, simbolički i konceptualni. Mnogo drugih autora usvaja istu ili u osnovi vrlo sličnu kategorizaciju.

Instrumentalni način uporabe istraživanja u svrhu donošenja odluka je nešto što istraživači očekuju u idealnom odnosu stvari. Donositelji odluka prate istraživanja i čine ono što se u njima sugerira. Instrumentalnost se odnosi na činjenicu da rezultati istraživanja služe kao alatka za donošenje odluka, što dalje implicira neposrednost utjecaja. Da bi, naime, rezultati mogli biti iskorišteni, potrebno ih je konzultirati čim prije, sve dok su nalazi o pojavama i odnosima još aktualni i validni. Instrumentalna uporaba, iako možda najpoželjniji oblik uporabe, nije naročito uobičajena u praksi. Način na koji instrumentalni način dobiva na značaju jest tzv. nametnuta uporaba, u kom slučaju donositelj odluka (npr. vlada) zahtijeva da se rezultati istraživanja (koje oni najčešće u takvim konstelacijama odnosa i financiraju) uzmu u obzir prilikom donošenja odluka.

Simbolička uporaba rezultata istraživanja označava situaciju kada se oni koriste da opravdaju ono što je svakako naum donositelja odluka. Odluke se mogu donositi pod utjecajem mnoštva faktora, poput intuicije, stručnog iskustva, vlastitih ili organizacijskih interesa, itd., a rezultati istraživanja služe kao „pokriće“, legitimitet već donesenim odlukama ili onima koje se namjeravaju donijeti. Jedino ukoliko se rezultati krivo prikazuju ovakva je uporaba problematična, ali se u protivnom smatra prihvaćenom.

Konceptualna uporaba rezultata istraživanja ne odnosi se na neposredan i kratkoročan utjecaj rezultata na donošenje odluka, nego na duge staze. Utjecaj je „suptilan“ u smislu njegova etabliranja kao uvriježenog, općeprihvaćenog sistema spoznaja, i obično se radi o akumuliranom utjecaju sličnih rezultata više istraživanja. Zapravo se konceptualnom uporabom rezultata istraživanja saznaju i uče nove stvari, koje spoznaje se ne koriste odmah. Ovakav način utjecaja Weiss i sur. smatraju dominantnim.

Henry i Mark (2003) drže da proces utjecaja istraživanja na donošenje odluka može imati više razina i mehanizama. Promjene koje se razmatraju odnose se na one pojave i događaje koji su na prihvatljiv način povezane sa svrhom istraživanja i sastoje se u promjenama u individualnim stavovima o pojavi koja je istraživana, aktualiziranjem istraživane teme na agendi donošenja odluka, ili jednostavno uvrštavanjem rezultata u obrazlaganja budućih aktivnosti. Neke druge, koje se nalaze izvan tog okvira, su npr. prestiž koji istraživač ostvari provedbom istraživanja, ili materijalni probici koje je ostvario istraživačkim angažmanom, i sl., ne doprinose korištenju rezultata istraživanja u praksi i ne smatraju se relevantnim promjenama uzrokovanim rezultatima istraživanja. Ako rezultati istraživanja uzrokuju promjenu u mišljenjima ili aktivnostima jednog ili više pojedinaca, govori se o utjecaju na individualnoj razini. On se može ostvariti na više načina, pa je rezultatima istraživanja moguće djelovati na smjer nečijih stavova (od negativnih ka pozitivnim, i obrnuto), osviještenost o nekim problemima, shvaćanje (uopće ili dijela) neke tematike, razvijanje novih vještina ili promjene u ponašanju. Većina ih je spoznajne naravi, a tek se zadnja dva vežu za aktivnosti i ponašanje. Rezultati istraživanja mogu djelovati i na odnose između pojedinaca, kao kada se, npr., pojedinac oslanja na autoritativni izvor (poput rezultata

istraživanja) da utječe na stavove i uvjerenja drugih. Takav se, interpersonalni, utjecaj na donošenje odluka može desiti putem korištenja rezultata istraživanja kao potpore za ranije zauzete stavove, uvjeravanja u izravnoj komunikaciji, pridobivanja utjecajnog pojedinca koji zagovara promjene utemeljene u rezultatima, mijenjanjem društvenih normi i pravila u ponašanju i kao instrument za zagovaranje određenih stavova koje ne dijeli dominantna kultura. Ukoliko se rezultatima istraživanja utječe na stavove i aktivnosti unutar neke skupine, radi se o trećoj, kolektivnoj razini utjecaja. Ta se razina utjecaja može ostvariti bilo aktualiziranjem tematike kojom se bavi istraživanje na medijskoj, političkoj ili uopće javnoj agendi, promjenama u politikama i praksama, ali i širenjem određenih shvaćanja ili praksi na druga područja na koja se istraživanje nije odnosilo. Potonje dvije se smatraju instrumentalnim načinom djelovanja rezultata istraživanja na donošenje odluka, a obično im prethodi utjecaj i promjena na individualnoj i kolektivnoj razini. Rezultati pojedinog istraživanja mogu djelovati putem više mehanizama i više razina, što će ovisiti o mnoštvu faktora. Henry i Mark navode niz ilustrativnih primjera za svaki od izloženih razina i mehanizama djelovanja rezultata istraživanja.

Dometi kriminologije na donošenje kriminalnopolitičkih odluka

Kriminologija namjerava makar uzgredno utjecati na donošenje (kriminalnopolitičkih) odluka (Bachman i Schutt, 2007). Neki kriminolozi (Petersilia, 2008), pak, smatraju da je kriminologijsko istraživanje vrijedno samo ako u konačnici utječe na politiku i prakse. Koliko je kriminologija uspješna u utjecanju na donošenje kriminalnopolitičkih i drugih odluka postoje različita razmišljanja. Prije razmatranja toga koliko kriminologija danas znači za kreiranje i provedbu politika i praksi, ima smisla kratko razmotriti što je kriminologija značila za kriminalnopolitičku i drugu misao tijekom povijesti.

Sherman (2005) navodi da su dometi kriminologijske teorije mnogo veći od rezultata njenih istraživanja. On navodi da Cesare Beccaria, kojega se često naziva ocem kriminologije kao zasebne znanstvene discipline, nije imao naročitoga dodira sa stvarnim problemima kriminaliteta i da je njegov znameniti esej o zločinima i kaznama nastao kao rezultat „salonskih diskusija“, a ne terenskog istraživanja, kakvog je, primjerice, na neki način provodio Jeremy Bentham. Teorijski je pristup problemu kriminaliteta ostao prilično prisutan do šezdesetih godina prošlog stoljeća. No, i prije toga bilo je pokušaja (instrumentalnoga) korištenja rezultata kriminologijskih istraživanja. Tako je dvadesetih godina prošlog stoljeća skupina američkih znanstvenika razvila u Chicagu program koji se zasnivao na unaprjeđenju okoliša, koji je prema njihovom mišljenju trebao djelovati na nastanak i razvitak kriminaliteta, a nešto kasnije u Cambridgeu (SAD) je koncipirana prva eksperimentalna kriminologijska studija koja je participantima (mladim delinkventima) pružala usmjerenje, potporu, zdrave aktivnosti nakon škole, a po potrebi i medicinsku pomoć i tutorenje. Pedesetih godina koncipirani su eksperimenti u Provo i Silverlakeu (SAD), koji su pokazali da alternative (uključivanje zajednice) zavodskom tretmanu maloljetnika imaju jednak ili bolji učinak nego zavodski i bili su jedan od glavnih argumenata za deinstitutionaliziranje tretmana mladih delinkvenata. Narednih decenija desila se ekspanzija i popularizacija kriminologijskih istraživanja, naročito eksperimentalnih, a period interakcije kriminologijskih istraživanja i kreiranja odnosnih politika u zadnje četiri decenije prošlog stoljeća Blumstein (1996) dijeli u nekoliko faza. Od šezdesetih do polovice sedamdesetih godina razvijao se rehabilitacijski pristup, te je fokus bio na osuđenim licima. Eksperimentalnom istraživačkom metodologijom pokušavao se ustanoviti najbolji pristup u rehabilitaciji i sa žaljenjem

se konstatiralo da „ništa ne funkcionira“. Zatim su istodobno uslijedile dvije faze: retributivna i utilitaristička. Retributivna je polazila od stanovišta da bi se, ako se već ne zna što funkcionira, odgajateljima i drugim radnicima u zavodima za izvršenje kaznenih sankcija trebala dati mogućnost da odluče o kaznama i otpustu, u koju svrhu su razvijane smjernice za sankcije. Niti retributivna nije polučila previše uspjeha, te su narasli zahtjevi javnosti da se makar odstrani opasnost koju predstavljaju počinitelji kaznenih djela, tako da se logičnim činilo zatvorski i zavodski tretirati delinkvente, tj. sklanjati ih sa ulica da nikome ne štete. Od sredine osamdesetih prisutna je, po Blumsteinu, era pretjerane politizacije, u kojoj se rezultati istraživanja konzultiraju samo ako se njima podržavaju široko rasprostranjeni stavovi o oštrom pristupu u suprotstavljanju kriminalitetu, oličenom ponajprije u masovnom zavodskom tretmanu delinkvenata.

Danas su sve više glasnjivi zahtjevi i razmišljanja da se kriminologija vrati počecima i da putem objektivnih i pouzdanih istraživanja dolazi do novih činjenica i da bude daleko primjetnija u oblikovanju javnih politika. Odsustvo istraživanja o temama koje su značajne ili njihovo postojanje, ali slaba promocija i dopuštanje da se kreiraju loše politike, iako postoje podaci koje bi trebalo iskoristiti za diskreditiranje loših odluka, razlog su za mnogo veći angažman kriminologa i njihovih istraživanja u donošenju odluka i oblikovanju praksi (Uggen i Inderbitzin, 2010).

Primjera primjene rezultata kriminologijskih istraživanja (pored onih koje navodi Sherman) u kreiranju politika ima jako mnogo. Američka udruga Majke protiv pijanih vozača (MADD) često se navodi kao ilustracija uspješnog korištenja statističkih podataka prikupljenih istraživanjima u zagovaranju promjene politika. Nezadovoljne reakcijom društva na vožnju u pijanom stanju i nesrećama i štetama koje često uzrokuju, aktivistice su uz pomoć rezultata kriminologijskih i drugih istraživanja mišljenje manjine uspjeli proširiti na mnoge druge (Henry i Mark, 2003), postaviti problem na medijsku (Adler, Mueller, Laufer, i Grekul, 2008), a onda i na političku agendu i izdejsstvovati, između ostaloga, donošenje federalnog zakona u Sjedinjenim Državama koji osobama do dobne granice od 21 godine zabranjuje prodaju i posjedovanje alkohola. Sherman i Weisburd (1995) su u suradnji sa policijskim snagama u Minneapolisu proveli eksperiment u kojemu su identificirali više od stotinu vrućih točaka (mjesto sa visokim brojem poziva za angažman policije), te je tijekom eksperimenta u polovici identificiranih točaka osigurano prisustvo policijskih patrola u značajno većoj mjeri nego u drugim (prve su predstavljale eksperimentalne subjekte, a druge kontrolne). Prisutnost je bila mjerena zvaničnim podacima iz službenih izvješća i promatranjima istraživača, a ovisna varijabla- kriminalitet- pozivima za angažman policije i opservacijama istraživača o prisutnosti nereda na vrućoj točki. Dvostruko veće prisustvo policijskih patrola u eksperimentalnim područjima doprinijelo je smanjenju poziva za policijski angažman za 50 % i za četvrtinu manje opserviranih nereda. Ne samo da je istraživanje izravno utjecalo na distribuciju policijskih patrola, dakle, praksu u Minneapolisu, nego se logika veće pažnje vrućim točkama nastavila koristiti nakon okončanja projekta, te je, skupa sa rezultatima drugih sličnih projekata, stvorila empirijsku osnovu za fokusirani pristup policije u suprotstavljanju kriminalitetu u Sjedinjenim Državama (Skogan i Frydl, 2004). Rezultati istraživanja korišteni su instrumentalno, a razina utjecaja je bila kolektivna. Liebl (2008) je na temelju pregleda 16 studija koje su se bavile nastankom zakona koji su imali veze sa suzbijanjem kriminaliteta u Saveznoj Republici Njemačkoj zaključio da je u tek nekoliko moguće zaključivati da li su i u kojoj mjeri kriminologija i kriminologijska istraživanja doprinijeli rješenjima u tim zakonima. Tako je u jednom istraživanju zaključeno da su rezultati kriminologije o opasnosti počinitelja krvnih delikata, posebice ako su povratnici, doprinijela ustanovljavanju posebnog zakonskoga tretmana

takvih počinitelja, a u drugoj su stavovi kriminologa uvažavani prilikom odlučivanja o formiranju posebnih odjela za gospodarski kriminalitet u tužiteljskim organima. Petersilia (2008) je, suočena sa krupnim problemima u penitencijarnom sistemu u Kaliforniji gdje je imenovana za savjetnika za planiranje i istraživanje sredinom prvog desetljeća novog milenija, uspjela na osnovi ranije poduzetih istraživanja uvjeriti visoko rangirane zvaničnike da je potrebna promjena u organizaciji sistema i zakona. To se naročito odnosilo na izmjene u probacijskom sistemu, koji je prijedlozima Petersilia rasterećen i uspio je donijeti uštede u proračunu. Petersilia je uspješno zagovarala promjene ne samo među donositeljima odluka, nego i u javnosti (vrlo je često gostovala na televizijskim i radio emisijama, prisustvovala konferencijama, itd.), tako da se može reći da je utjecaj ostvarivala na interpersonalnoj i kolektivnoj ravni, najčešće simbolički i konceptualno.

Nešto pregledniji uvid u domete kriminologijskih istraživanja pruža Petersilia (1987). U opsežnom istraživanju ustanovila je da su brojne kriminologijske studije pomogle u kreiranju lokalnih politika na polju suprotstavljanja kriminalitetu, naročito u oblasti proaktivnih i reaktivnih načina reagiranja na zahtjeve javnosti. Istraživanja su ukazala na značaj suradnje sa građanima u otkrivanju i prijavljivanju kaznenih djela, što su također uzimalo u obzir prilikom donošenja odluka i u praktičnom postupanju. Istraživanja su također ukazala koji su faktori rizika za recidivizam, a koji su kasnije korišteni kao klasifikacijski sistemi za odlučivanje o jamčevini, uvjetnom otpustu, i sl. Masovna zatvaranja nisu donijela previše, a fizičko okružje moguće je uspješno koristiti za prevenciju kriminaliteta, koji nalazi su široko korišteni u koncipiranju preventivnih i represivnih kriminalnopolitičkih programa.

Pored navedenih primjera uspjeha (a kojih, dakako, ima mnogo više) u korištenju rezultata kriminologijskih istraživanja u koncipiranju društvenog odgovora na kriminalitet, ima i drugačijih mišljenja. Za kriminologiju se inače veže sintagma da je više u stanju ukazati na probleme, a manje ponuditi rješenja (Cullen i Gendreau, 2001; Knepper, 2007; Petersilia, 1991). Austin (2003) iznosi prilično pesimističnu ocjenu koliko se od kriminologijskih istraživanja koristi u donošenju odluka i koliko su rezultati takvih istraživanja značajni za kriminalnopolitičke i druge procese. On je stanovišta da se rijetko koja druga disciplina toliko ignorirala i drži da „usprkos stotinama recenziranih članaka i knjiga...donošitelji odluka obraćaju malo, ako ikako, pozornosti na nas [kriminologe]“ (s. 557). I znameniti američki kriminolog Francis Cullen (2005) je stanovišta da se rezultate mnogih njegovih istraživanja, kao i brojnih drugih znanstvenika, ignorira, a Brown, Esbensen i Geis (2013) navode da se „gotovo svi kriminolozi slažu da njihovo znanje i stručnost nisu doprinijeli kreiranju i provedbi politika kao što su trebali“ (s. 23). Sherman (2005) drži da kriminologija doprinosi sa tek „par kapi“ u oceanu donošenja odluka, ali i da se taj broj konstantno povećava.

Iako je Austinovo pesimistično mišljenje vjerojatno pretjerano, čini se da stoji ocjena da se, unatoč uspjesima, od onoga što kriminologija ima za ponuditi ne koristi sve. Autori spomenuti u prethodnom ulomku drže da je to zapravo vrlo malo. Izuzetno je teško govoriti o ukupnom utjecaju kriminologije na kriminalnopolitičko i drugo odlučivanje, jer jednostavno nema puno istraživanja koja bi omogućila ozbiljnije zaključke (Liebl, 2008). Na temelju naprijed izloženog stječe se dojam da se kriminologijske spoznaje još uvijek više koriste u simboličkom i konceptualnom smislu, a da su to manje rezultati pojedinačnih istraživanja koji se izravno, instrumentalno ili na drugi način, koriste za donošenje kriminalnopolitičkih odluka (Clear i Frost, 2007; Zipf, 1980). Korisnost nalaza ne znači da će se isti zaista i koristiti. Postojanje dokaza da neki program

funkcionira neće odmah uzrokovati promjene u politikama, ali je svakako bolja opcija od nekih drugih rješenja (Sherman, 2005), no to je mala utjeha za istraživače koji bi svakako željeli da se rezultate njihovih istraživanja više konzultira i izravno implementira.

Razlozi ograničena utjecaja rezultata kriminologijskih istraživanja na donošenje kriminalopolitičkih odluka i preporuke za povećanje utjecaja

Da bi se utjecaj pojedinih kriminologijskih istraživanja, ali i spoznaja do kojih je kriminologija došla kao znanstvena disciplina, unaprijedio, potrebno je kratko pregledati razloge ograničena utjecaja kriminologijskih spoznaja na donošenje odluka, te iznijeti neke preporuke za poboljšanje stanja.

Donositelji odluka, pa i javnost uopće, slabo razumiju fenomen kriminaliteta. Nigdje jaz između percepcija i argumenata nije veći nego u istraživanju kriminaliteta (Uggen i Inderbitzin, 2010). To nerazumijevanje stvara prostor za cinizam i simplicističke slogane i politike koji zadovoljavaju emotivne potrebe javnosti, ali ne doprinose značajnije smislenim aktivnostima. Nepoznavanje obilježja delinkvencije i nerazumijevanje povezanosti između delinkvencije i drugih pojava vodi do pojednostavljenih shvaćanja o samom fenomenu, te pojednostavljenih i pogrešnih rješenja (Pratt, 2008). Djelomice se ovo imati pripisati odsustvu prilike za istinsku komunikaciju između znanstvenika i javnosti (Blumstein, 1996). Nedostatak koji se veže na prethodni jest upoznatost sa rezultatima istraživanja. Uobičajeno je da se renome znanstvenika mjeri u broju i kvaliteti objavljenih radova, no postavlja se pitanje kakav značaj i mogućnost utjecaja imaju rezultati istraživanja objavljeni u tim časopisima ako nisu dostupni široj javnosti. Jasno je da nema naročite koristi od istraživanja ako ne dospijeva-ju do onih kojima mogu koristiti i ako praktičari i donositelji odluka rijetko, ako ikada, čitaju specijalizirane časopise (Petersilia, 1987; Cullen, 2005). Nekada se čitanje i na drugi način konzumiranje rezultata istraživanja smatra aktivnošću koja nije „pravi rad“, pa praktičari okli-jevaju izdvojiti vrijeme (kojega je ionako premalo) za konzultiranje takvih rezultata, čak i ako su dostupni (Hine, 2008).

Jezik kriminologije je jezik znanosti i struke. Kao takav, on je djelomice nerazumljiv osobama koje kriminologija ne interesira previše. Kriminolozi, jednako kao i drugi znanstvenici i istraživači, koriste koncepte koji za druge mogu djelovati komplicirano, nerazumljivo i dezorijentirajuće (Hagan, 1993), što predstavljanje rezultata istraživanja i njihovo korištenje za promjenu stavova, mišljenja i politika prilično usložnjava (Tonry, 2010). Pratt (2008) je stanovišta da se vremenom i znanstvenim radom nauči „drugi“ jezik, jezik istraživanja i teorija, kojeg istraživači i ne primjećuju da koriste u komunikaciji sa drugim ljudima, dapače, da on dominira njihovom komunikacijom. Petersilia (2008) navodi primjer u kojem su znanstvenici kriminolozi pozvani da izlože nove modele procjene rizika za zatvorenike. Nisu ih uspjeli predstaviti slušateljima na prihvatljiv i razumljiv način, što je djelomice doprinijelo činjenici da model nije prihvaćen. Nije iznenađujuće da onda konzumenti kriminologijskih istraživanja imaju problema u potpunosti shvatiti, a još manje prihvatiti i implementirati ono što se istraživanjima sugerira kao poželjno. U nešto ranijem istraživanju, Petersilia (1987) je na temelju intervjua sa praktičarima ustanovila da praktičari pišući duge članke i izvješća propuštaju izvući zaključke ili ih napišu uz tolike rezerve da se stječe dojam o želji znanstvenika da pišu kako bi impresionirali druge znanstvenike, a ne da informiraju donositelje odluka. Petersilia izvještava o tomu da su neke organizacije koje financiraju istraživanja, zbog brige o previše kompliciranom načinu izlaganja u izvješćima o istraživanjima, sklone ugovornim klauzulama obvezati istraživače na jasno i razumljivo prezentiranje nalaza.

Financijeri istraživanja također imaju utjecaja na domet rezultata. Ranije je naznačeno da su eksperimentalni kriminolozi povezani sa državnim i sličnim institucijama i ovise o njihovim fondovima. Stipenditori istraživanja imaju veliki utjecaj na to što se istražuje, koje će se metode koristiti, pa i na zaključke istraživačkih studija (Hine, 2008). Tako Austin (2003) navodi da je u Sjedinjenim Američkim Državama mala skupina istraživača ostvarivala disproporcionalno učešće u istraživačkim grantovima, te da su čelni ljudi saveznih agencija koje odlučuju o sredstvima bili politički imenovani, što umanjuje šanse za kontinuirano financiranje istraživačkih projekata, naročito longitudinalnih eksperimenata. S druge strane, problem postoji i kada se kriminolozi bave temama koje samo njih interesiraju, jer se time ne jamči relevantnost istraživanja za donositelje odluka i praktičare.

Iako znanstvenici uopće, pa i kriminolozi, pokušavaju biti vrijednosno i ideologijski neutralni prilikom istraživanja, itekako je moguća namjerna pristranost, netransparentnost, pa i prijevara, već prilikom dizajniranja istraživanja, a naročito prilikom prezentiranja rezultata. Bachman i Schutt (2007) ukazuju na primjere dvojice znanstvenika, Burta i Ehrlicha. Naime, engleski je biolog Cyrill Burt krivotvorio nalaze o povezanosti inteligencije i herediteta, utječući na teoriju i istraživanja narednih desetljeća, a Isaac Ehrlich odbio je staviti na raspolaganje podatke iz svojega istraživanja o generalnopreventivnom učinku smrtne kazne, koje je, pak, imalo izvjestan utjecaj na praksu izricanja najteže kaznene sankcije. Austin (2003) navodi da je istim kriminologijskim problemima moguće prići sa mnogo različitih istraživačkih perspektiva, što onda otvara mogućnost dolaska do bitno drugačijih nalaza, a već samo korištenje različitih statističkih tehnika također može utjecati na rezultate (Moody i Marvell, 2008). To, po Austinu, samo naglašava potrebu rigoroznijega pregleda objavljenih rezultata i sankcioniranje onih koji su u interesu potvrđivanja svojih polaznih pretpostavki ili podliježući pritiscima izvana, naročito stipenditora istraživanja, spremni zaboraviti na objektivnost i etičnost u istraživanju. Zato je jako bitno omogućiti ponovnu analizu nad prikupljenim podacima ili pružiti dovoljno informacija kako bi bila moguća replikacija istraživanja. U protivnom je za očekivati ograničen kredibilitet istraživačkih rezultata.

Jedan od razloga ograničena utjecaja kriminologijskih istraživanja na kreiranje politika svakako je i istraživački dizajn. Često se koriste deskriptivni istraživački dizajni (kojima se namjeravaju opisati obilježja nekih pojava), vrlo malo eksperimentalni dizajni (Farrington, Ohlin, i Wilson, 1986), a ukupno stanje u oblasti istraživanja kriminaliteta je „metodologijski slabo“ (Austin, 2003; Petersilia, 2008). Sherman (2005) navodi da je odnos deskriptivnih i eksperimentalnih dizajna u kriminologiji 100: 1 u korist deskriptivnih. Deskriptivni dizajni imaju svoju vrijednost, no za ocjenu što funkcionira manje su uvjerljivi nego eksperimentalni (Shadish, Cook, i Campbell, 2002). Eksperimentalni dizajn, naime, i to uglavnom zbog mogućnosti izoliranja djelovanja eksperimentalnog faktora i s njime povezane visoke unutarnje valjanosti, smatra se „zlatnim standardom“ u ocjenjivanju učinaka intervencija i programa, i općenito postupanja profesionalaca u bilo kojem području rada. Weisburd, Lum i Petrosino (2001) su sproveli analizu 308 studija u oblasti prevencije kriminaliteta, koje su nešto ranije Sherman i sur. (1997) na Sveučilištu u Marylandu koristili za sistematski pregled uspješnosti preventivnih programa. Najveći dio analiziranih studija bio je neeksperimentalni, a tek je svaka sedma bila eksperimentalna. Utvrđeno je da su neeksperimentalne studije gotovo dvostruko češće bilježile uspješnost evaluiranih programa od eksperimentalnih. Pronađena je i slaba, ali statistički značajna povezanost istraživačkog dizajna i učinka kojeg je studija ocjenjivala, koji su nalazi poslužili autorima za zaključak da što je slabiji istraživački dizajn (u smislu unutarnje valjanosti), veća je vjerojatnoća da će studija

zabilježiti uspjeh evaluiranog programa, odnosno, uvjerljiviji istraživački dizajn podrazumijeva manju vjerojatnoću izvještavanja o uspjehu. Ako je, pak, suština istraživanja da pruži uvjerljive argumente o povezanosti određenih pojava (npr. nekog načina rada, programa, i sl. sa stupnjem kriminaliteta u nekom području), onda je eksperimentalni dizajn u prilici pružiti valjaniju i uvjerljiviju sliku i preporuku kakvu odluku donijeti.

Donošenje odluka koje imaju posljedice za veći broj ljudi je zahtjevan posao. Ono što se čini logičnim pomalo je i naivno: donositelji odluka trebali bi imati u vidu najbolje interese onih koje će pogoditi takve odluke, te bi u tu svrhu trebali osigurati najbolje moguće informacije kako bi odluka bila razumna i utemeljena. No, često se oni prije ravnaju zdravim razumom, vlastitim interesima, populizmom, ideologijom, pritiscima medija i interesnih skupina, i ostaju gluhi na rezultate istraživanja (Cullen, 2005; Hine, 2008), a spoznaje koje znanost producira teško da će ikada samostalno utjecati na donošenje odluka- uvijek je tu i mnogo drugih faktora (Petersilia, 2008). i rezultati istraživanja filtriraju kroz dominantne paradigme i svjetonazore, kao i kratkoročne političke interese. Nekada je socijalna klima takva da je teško ili nemoguće implementirati u praksi ono što rezultati istraživanja ili teorija sugerira, a što je stvar u pitanju krupnija, to je teže predvidjeti društvenu reakciju: čak niti država to ne može. Javno mnijenje i uopće društvene vrijednosti igraju važnu ulogu u oblikovanju politika i praksi, u čemu poseban značaj imaju sredstva javne komunikacije (Knepper, 2007). Fenomen kriminaliteta im je osobito interesantan, najviše jer privlači publiku, ali se pored gledanosti i čitanosti često javljaju i dublji motivi kojima se želi manipulirati javnošću (npr. donošenje kakvih propisa za što se koristi aktualnost teme i vrlo često emotivna nabijenost, odnosno zanemarivanje logike). Otuda ljudi imaju snažnije stavove o kriminalitetu nego o drugim pojavama, poput nezaposlenosti, diskriminacije, i sl. (Uggen i Inderbitzin, 2010).

Iz netom izloženih razloga ograničena utjecaja kriminologijskih istraživanja i kriminologije uopće na donošenje kriminalnopolitičkih odluka mogu se izvući nekoliko preporuka što učiniti da taj utjecaj bude veći.

Rezultati kriminologijskih istraživanja trebali bi biti diseminirani na one kojima su od interesa. To je moguće učiniti na mnogo načina. Petersilia (1987) navodi da je praktičarima od naročite važnosti prihvatljiv format istraživačkih rezultata, kako u količini informacija koje se prezentiraju, tako i stilu pisanja. Kratki pregledi na par stranica su naročito privlačni. Ukoliko se želi utjecati na donošenje odluka, mora se biti spremno promovirati rezultate na forumima, konferencijama, medijskim gostovanjima, sastancima, radionicama, držati obuke, biti pripravan na konzultacije. Moguće je u tu svrhu ostvariti suradnju ili koristiti već postojeće veze sa drugim pojedincima i stručnim udrugama. Najbolje je diseminaciju spoznaja institucionalizirati, putem stalnih foruma koji bi uključivao predstavnike akademske i lokalne zajednice, relevantnih administrativnih organa, i sl. (Cullen, 2005; Uggen i Inderbitzin, 2010). Pratt (2008) navodi da bi kriminolozi trebali ponovno naučiti komunicirati kao obični ljudi u smislu da se treba prekinuti sa praksama korištenja terminologije i logike prihvatljive za manji broj pripadnika akademske zajednice, i naučiti prezentirati svoje rezultate „inteligentnim ljudima koji nisu kriminolozi“ (str. 47.). Neuredno radno vrijeme i spremnost da se žrtvuje malo više od uobičajenoga posla i načina rada, u kojemu su znanstvenici navikli na samostalnost i slobode, potrebno su da bi se inicijative predstavile i promovirale. Budući da se na taj način postaje vidljiviji u javnom prostoru, moguće su i ne tako prijatne reakcije oponenata vlastitom načinu razmišljanja (Petersilia, 2008), što također treba uzeti u obzir.

Naročito je bitno ukazivati na programe i politike koji daju dobre rezultate, ali i na one koji su loše koncipirani. Drugim riječima, potrebno je informirati o tomu kako je nešto loše, ali i što su dobre prakse i što funkcionira (Cullen i Gendreau, 2001). To je postala vodeća misao paradigme donošenja odluka zasnovanih na činjenicama, koja zagovara uporabu evaluacijskih istraživanja u procjeni uspješnosti određenih programa ili aktivnosti. Značaj takvih evaluacijskih istraživanja još je veći ako se podvrgavaju sistematskim pregledima, kojima se spoznaje iz pojedinačnih istraživanja akumuliraju (Hine, 2008) i dokazi o uspješnosti programa ili aktivnosti predstavljaju na još uvjerljiviji način. Budući da su pojedinačna istraživanja tek koraci do pouzdanih spoznaja, pregledi su most između svijeta istraživanja i donositelja odluka (Hammersley, 2005). U posljednje je vrijeme narastao značaj sistematskih pregleda, koji po svojoj sadržini predstavljaju posebnu vrstu studija koje identificiraju, analiziraju i sintetiziraju nalaze iz više istraživanja u nekom području znanosti ili struke. Sistematski pregledi su glavni ključ niza instrumenata koje koriste praktičari, a pregledi, primjerice, koji se objavljuju unutar Campbell kolaboracije smatraju se svjetskim vrhunskim izvorom visoko kvalitetnih pregleda (Shlonsky, Noonan, Littell, i Montgomery, 2011). Korištenje argumenata koji potječu iz istraživanja u kojima se ukazuje što funkcionira, a pogotovo ako su sumirani u meta analizama ili sistematskim pregledima, imaju veću šansu da budu uvaženi prilikom donošenja odluka nego rezultati pojedinačnih istraživanja.

Financiranje istraživačkih projekata iz područja kriminologije ne treba prepustiti slučaju. Tematika kojom se kriminolozi bave previše je bitna da bi ovisila isključivo o dobroj volji vlade. Stoga je promocijom istraživačkih rezultata i uopće važnosti kriminologijskih istraživanja potrebno informirati i druge potencijalne stipenditore, poput međunarodnih organizacija, i sl. Ukoliko se radi o istraživanjima koje financijski podržavaju organi vlasti, poželjno je uspostaviti recenzetske odbore ili slična tijela koja bi objektivno i sveobuhvatno ocjenjivala mogući doprinos istraživačkih projekata koji se natječu za podršku vlasti, a značajno mjesto u tim odborima trebaju imati sami kriminolozi. Stalna konzultantska ili slična tijela bilo bi poželjno uspostaviti na najvišim razinama vlasti kako bi se zajednički dogovarali istraživački prioriteti (Clear, 2010). Kako bi se izbjegle situacije u kojima bi istraživači bili izloženi neprimjerenim pritiscima u pogledu očekivanja vezanih za rezultate istraživanja, odnos istraživača i stipenditora treba u svim važnim sastojcima detaljno ugovorno urediti.

Jako je bitno osigurati aktualnost spoznaja. Rezultati istraživanja ne znače puno ako se objave dugo nakon što problem prestane biti aktualan, ili se desi bitna promjena u propisima koja omogućuje postupanje u pravcu sugeriranom istraživanjem, i sl. Kriminolozi često ističu značaj vremena i mjesta (konteksta) u kojem se dešava istraživanje: nekada se pruži prilika za usmjerenje politika i praksi, a nekada ne. Treba ocijeniti priliku za predstavljanje rezultata ili njihovu uporabu u svrhu oblikovanja politika, za što je potrebno poznavanje šireg konteksta u kojem se donose odluke. Treba razmisliti i o tomu komu će se rezultati predstaviti (npr. praktičarima, medijima, općoj javnosti) i što oni imaju od njih. Nezadovoljstvo činjenicom da se njihove preporuke odbacuju i donositelji odluka rukovode nekim drugim razlozima potaknulo je neke kriminologe da se u potpunosti maknu iz arene donošenja odluka (Pratt, 2008). No, umjesto potpunoga odustajanja od utjecanja na donositelje odluka, potrebno je proniknuti u njihove motive djelovanja i naći zajednički jezik, tj. ponuditi rješenja koja su u njihovom interesu (osobnom, organizacijskom, političkom, i dr.), ali kojima se unaprjeđuje postojeća praksa i ispravljaju problemi. Dobra praksa koju sugerira Petersilia (1987) jest da se konzumenti rezultata istraživa-

nja konzultiraju već prilikom formulacije istraživačkoga problema, kako bi se istraživanje zaista bavilo temama relevantnim za praksu.

Istraživački dizajni i korištene metode trebaju biti ubjedljiviji. To podrazumijeva iscrpno informiranje o istraživačkom problemu, predmetu, ciljevima i naročito načinu istraživanja, uključujući informacije o uzorku i načinu obrade podataka. Da bi rezultati bili ubjedljiviji, treba osigurati, gdje god je to moguće, rigorozne kontrole valjanosti podataka i analiza, te replikacije istraživanja. Potrebno je makar nekoliko istraživanja o istoj ili sličnoj tematici da bi se sa sigurnošću utvrdila uspješnost nekog programa ili uopće pouzdanost nekih spoznaja (Clear, 2010). Iako postoji podijeljeno mišljenje o načelno većoj ili manjoj internoj valjanosti deskriptivnih i eksperimentalnih istraživačkih dizajna, ipak se eksperiment smatra uvjerljivijim argumentom u diskusiji o uspješnosti nekih programa. Mnogi uvaženi kriminolozi, posebice američki i britanski (npr. Austin, 2003; Farrington, 2003; Petersilia, 2008; Sherman, 2005), zagovaraju široku primjenu eksperimenata u provedbi znanstvenih istraživanja, pogotovo ako se radi o evaluacijskim istraživanjima. Budući da se bave iznimno bitnom tematikom koja lako uzburka emocije, kriminolozi trebaju imati poseban legitimitet u promicanju određenih spoznaja i načina djelovanja. Taj je legitimitet moguće steći samo uvjerljivim istraživačkim dizajnima o kauzalnoj i drugoj povezanosti pojava, u kojima eksperiment prednjači.

Zaključak

Odnos istraživanja i donošenja političkih i odluka koje se odnose na praksu ima dugu povijest. Zipf (1980) je odnos kriminologije i njezinih istraživanja i politike suprotstavljanja kriminalitetu sažeto opisao još prije više od tri desetljeća. Politika suprotstavljanja kriminalitetu bez kriminologije i spoznaja koje ona pruža, prema Zipfu, lebdi u vakuumu, a kriminologija se bez kriminalnopolitičkih perspektiva nalazi u opasnosti da se svede na puko prikupljanje činjenica. Komplementarnost kriminologije i politike suprotstavljanja kriminalitetu imala je svoje uspone i padove, no čini se da se u zadnje vrijeme problemu korištenja rezultata kriminologijskih istraživanja posvećuje veća pažnja (Clear, 2010) i da kriminolozi postaju svjesni veoma važne uloge koju bi trebali igrati u unaprjeđenju života svih članova društva.

Da bi rezultati kriminologijskih istraživanja bili još relevantniji za kreiranje obećavajućih politika i programa na polju suprotstavljanja kriminalitetu, kriminologija bi trebala biti usmjerena na ono što interesira donositelje odluka, a oni bi, sa druge strane, trebali biti barem načelno voljni u istraživanjima tražiti smjernice i utemeljenje za svoje odluke. Bilo bi naivno vjerovati da će društvo ikada doći do faze da se odluke važne za suprotstavljanje kriminalitetu temelje isključivo na argumentima iz znanstvenih istraživanja. No, da bi kriminologija odigrala barem djelomično važnu ulogu u donošenju odluka, trebala bi se odmaknuti od bavljenja samom sobom, tj. temama koje samo nju interesiraju, a naći balans da njoj istraživački interesantni fenomeni budu i teme relevantne za praksu. Neke teme koje imaju jake ideologijske prizvuke (npr. pitanje smrtne kazne) teško da će biti pod utjecajem konkretnih istraživanja, a druge, poput instaliranja protuprovalnih mehanizama u svrhu prevencije krađa, vjerojatno da će biti pod značajnim utjecajem. Za veliku većinu koja se nalazi između te dvije krajnosti, postojeći dokazi mogu biti faktor koji će jezičak na vagi odlučivanja pomaknuti u jednu ili drugu stranu (Tonry, 2010). Najizvjesnije je da istraživanja utječu na donositelje odluka na način da utječu kako razmišljaju, a slabije da pruže gotova rješenja za određene probleme.

Rezultati bilo kojeg istraživanja nikada nisu definitivni u smislu da jednom za svagda utvrđuju obilježja neke pojave ili vezu sa drugim pojavama. Zato je jako bitno pokušati promicati rezultate dok su aktualni, što opet, ovisi o mnoštvu faktora. Pored relevantnosti tematike, dobra praksa promocije rezultata kriminologijskih istraživanja i njihova korištenja kako bi se utjecalo i drugih na donošenje kriminalnopolitičkih odluka sastoji se i u odabiru prikladnoga načina artikulacije rezultata i preporuka i njihove diseminacije. Tada će i rezultati krimino-logijskih istraživanja biti relevantniji i konzultiraniji i neće nastati situacija koje se neki kriminolozi (npr. Clear, 2010) pribojavaju i nazivaju „propuštenom prilikom“. Budući da se cje-lokupno društvo nalazi u tranziciji ka društvu znanja u kojemu su znanja, stručnosti i sposobnosti najvažniji razvojni resurs i pokretač gospodarskih i društvenih promjena, kriminologija mora biti relevantnija u donošenju odluka. Ona je to manje dužna učiniti radi sebe same i svo-jega etabliranja, a mnogo više radi napretka i blagostanja društva.

Literatura

- Adler, F., Mueller, G. O., Laufer, W. i Grekul, J. (2008). *Criminology*. Canadian Edition. New York: McGraw-Hill.
- Austin, J. (2003). Why Criminology Is Irrelevant. *Criminology & Public Policy*, 2(3), 557–564.
- Bachman, R., i Schutt, R. (2007). *The Practice of Research in Criminology and Criminal Justice*. Thousand Oaks; London; New Delhi; Singapore: Sage Publications, Inc.
- Blumstein, A. (1996). Interaction of Criminological Research and Public Policy. *Journal of Quantitative Criminology*, 12(4), 349-361.
- Braga, A., Papachristos, A., i Hureau, D. (2012). *Hot spots policing effects on crime (Campbell Systematic Reviews)*. Oslo: The Campbell Collaboration.
- Brown, S. E., Esbensen, F.-A., i Geis, G. (2013). *Criminology: Explaining Crime and Its Context*. Waltham: Anderson Publishing.
- Clear, T. R. (2010). Policy and evidence: The challenge of the American Society of Criminology. 2009 presidential address to the American Society of Criminology. *Criminology*, 48(1), 1-25.
- Clear, T. R., i Frost, N. A. (2007). Informing public policy. *Criminology & Public Policy*, 6(4), 633 - 640.
- Cohn, E., Farrington, D. P., i Iratzoqui, A. (2014). *Most-Cited Scholars in Criminology and Criminal Justice, 1986-2010*. Heidelberg; New York; Dordrecht; London: Springer.
- Cullen, F. T. (2005). Twelve People Who Saved Rehabilitation: How the Science of Criminology Made a Difference - The American Society of Criminology 2004 Presidential Address. *Criminology*, 43(1), 1–42.
- Cullen, F. T., i Gendreau, P. (2001). From Nothing Works to What Works: Changing Professional Ideology in the 21st Century. *The Prison Journal*, 81(3), 313-338.
- Farrington, D. P. (2003). Methodological Quality Standards for Evaluation Research. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 587(1) , 49-68.

- Farrington, D. P., Ohlin, L. E., i Wilson, J. Q. (1986). *Understanding and Controlling Crime. Toward a New Research Strategy*. New York: Springer.
- Giddens, A. (2009). *Sociology* (6th edition). Cambridge: Polity Press.
- Hagan, F. E. (1993). *Research Methods in Criminal Justice and Criminology*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Hammersley, M. (2005). Is the evidence-based practice movement doing more good than harm? Reflections on Iain Chalmers' case for research-based policy making and practice. *Evidence & Policy: A Journal of Research, Debate and Practice*, 1(1), 85-100.
- Henry, G. T., i Mark, M. M. (2003). Beyond Use: Understanding Evaluation's Influence on Attitudes and Actions. *The American Journal of Evaluation*, 24(3), 293-314.
- Hine, J. (2008). *Applied Criminology: Research, Policy and Practice*. U B. Stout, J. Yates, i B. Williams (ur.). *Applied Criminology* (18-33). London: Sage Publications.
- Horvatić, Ž., i Cvitanović, L. (1999). *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.
- Knepper, P. (2007). *Criminology and Social Policy*. London: Sage Publications.
- Liebl, K. (2008). Kriminalpolitik und kriminologische Forschung. U H.-J. Lange (ur.). *Kriminalpolitik* (405-430). Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Loader, I., i Sparks, R. (2012). Situating criminology: On the production and consumption of knowledge about crime and justice. U M. Maguire, R. Morgan, i R. Reiner (ur.). *The Oxford Handbook of Criminology* (fifth edition) (3-38). Oxford: University Press.
- Martinson, R. (1974). What works? – questions and answers about prison reform. *The Public Interest*, 35, 22-54.
- Moody, C. E., i Marvell, T. B. (2008). Can and Should Criminology Research Influence Policy? Suggestions from Time-Series Cross-Section Studies. *Criminology & Public Policy*, 7(3), 359-365.
- Petersilia, J. (1991). Policy Relevance and the Future of Criminology - The American Society of Criminology: 1990 Presidential Address. *Criminology*, 29(1), 1-15.
- Petersilia, J. (2008). Influencing public policy: an embedded criminologist reflects on California prison reform. *Journal of Experimental Criminology*, 4(4), 335-356.
- Petersilia, J. R. (1987). *The Influence of Criminal Justice Research*. Washington, D. C.: National Institute of Justice.
- Petrosino, A., Turpin-Petrosino, C., Hollis-Peel, M. E., i Lavenberg, J. G. (2013). *Scared Straight and Other Juvenile Awareness Programs for Preventing Juvenile Delinquency: A Systematic Review (Campbell Systematic Reviews)*. Oslo: The Campbell Collaboration.
- Pratt, T. (2008). Rational Choice Theory, Crime Control Policy, and Criminological Relevance. *Criminology & Public Policy*, 7(1), 43-52.
- Shadish, W. R., Cook, T. D., i Campbell, D. T. (2002). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Generalized Causal Inference*. Boston: Houghton Mifflin.
- Sherman, L. W. (2005). The Use and Usefulness of Criminology, 1751-2005: Enlightened Justice and Its Failures. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 600(1), 115-135.

- Sherman, L. W., i Weisburd, D. (1995). General deterrent effects of police patrol in crime "hot spots": A randomized, controlled trial. *Justice Quarterly*, 12(4), 625-648.
- Sherman, L. W., Gottfredson, D., MacKenzie, D., Eck, J., Reuter, P., i Bushway, S. (1997). *Preventing crime: what works, what doesn't, what's promising: a report to the United States Congress*. Washington, D.C.: U.S. Dept. of Justice, Office of Justice Programs.
- Shlonsky, A., Noonan, E., Littell, J. H., i Montgomery, P. (2011). The Role of Systematic Reviews and the Campbell Collaboration in the Realization of Evidence-Informed Practice. *Clinical Social Work Journal*, 39(4), 362-368.
- Skogan, W., i Frydl, K. (2004). *Fairness and Effectiveness in Policing: The Evidence*. Washington, D. C.: The National Academies Press.
- Tonry, M. (2010). "Public criminology" and evidence-based policy. *Criminology & Public Policy*, 9(4), 783-797.
- Uggen, C., i Inderbitzin, M. (2010). Public criminologies. *Criminology & Public Policy*, 9(4), 725-749.
- Weber, M. ([1921]1999). *Vlast i politika*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk; Hrvatsko sociološko društvo.
- Weisburd, D., Lum, C., i Petrosino, A. (2001). Does Research Design Affect Study Outcomes in Criminal Justice? *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 578(1), 50-70.
- Weiss, C. H., Murphy-Graham, E., i Birkeland, S. (2005). An Alternate Route to Policy Influence. How Evaluations Affect D.A.R.E. *American Journal of Evaluation*, 26(1), 12-30.
- Zipf, H. (1980). *Kriminalpolitik*. Heidelberg; Karlsruhe: C. F. Müller.

THE RELEVANCE OF CRIMINOLOGICAL RESEARCH FOR CONTEMPORARY CRIMINAL POLICY

Review Paper

Abstract

Reason(s) for writing and research problem(s): Criminology, widely considered as eminently empirical, desires to help decision- and policy- making to be based on facts and problem analysis, but it succeeds to do so on a modest scale. Although an intriguing matter, there are not many works, especially in BCS language, which discuss scope and manners of influence of criminological research on (criminal policy) decision-making processes and the causes of modest relevance of their results in everyday, practical decision-making process.

Aims of the paper (scientific and/or social): The paper aims to describe and discuss manners by which criminology influences criminal policy decision-making processes. Furthermore, it seeks to explore grounds for modest relevance of such knowledge on practical decision-making process.

Methodology/Design: The paper reviews typical manners of influence of criminological re-search on (criminal policy) decision-making processes. It does so by describing and discussing available literature, implying no special methods of data gathering. Review of literature implies the use of typical basic (analytic and synthetic) methods and general scientific methods.

Research/paper limitations: The paper reviews relevant literature on a comprehensive scale. As any other review, it relies, however, on available literature and tends to describe, rather than to evaluate consulted works.

Results/Findings: Literature review suggest that three typical ways of criminological research influence on policy making are instrumental, symbolic and conceptual, with the latter one most common. Typical reasons for low relevance of criminological research on decision- and policy-making process lies in its weak promotion, low credibility, researcher bias and limited research resources.

General conclusion: Criminology and crime policy are complementary. Crime policy is without the information that criminology provides in danger to be regarded as unfounded. On the other hand, criminological knowledge without perspective to be practically utilized risks to be reduced to facts gathering endeavour and without real purpose. More needs to be done in promotion of criminological knowledge in crime-policy decision making processes.

Research/paper validity: Basic assumption of this paper is that criminology influences decision-making processes only on a modest scale. Discussion of reasons for such limited impact may help to improve relevance and use of criminological knowledge in decision-making processes which directly or indirectly concern crime policy.

Key words: criminological research, public policy-making process, evidence-based practice.

Podaci o autoru

Darko Datzer je doktor kriminalističkih nauka, vanredni na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu. Autorski i koautorski izrađuje više znanstvenih i stručnih članaka koji se bave prevencijom i suzbijanjem korupcije, te teorijskom kriminalistikom. Autor je i učesnik više stručnih i znanstvenih istraživačkih projekata o korupciji, prevenciji kriminaliteta i alternativnim modusima reagiranja na maloljetničko prijestupništvo. Član je Europskog kriminološkog udruženja.